

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2803

יום רביעי ח' טבת תשפ"ד

דף היומי בבלי: ב"ק מה | עמוד היומי: ברכות לד: | דף הכולל: ב"מ מג | קנין ירושלמי: שביעית עד

דף היומי בהלכה: קפ"ח ז' .

מוסר: אהבת חסד - חתימת הספר עד השמטה.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער לשון הרע "כתיב מות וחיים ביד הלשון" עד שער התשובה "והנה מדרגות רבות"

השמועה המרעישה עשתה לה כנפים: "הירשל הלץ שם את כל כספו לטובת פדיון שבויים, וכעת נותר חסר פרוטה..."

הגאון רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א במעשה נפלא של קדושת השבת

כולה היה מעביר באכילה ובשינה; הן עליו להשלים את מה שחיסר בכל השבוע...

בסעודות השבת היה הירשל עסוק במאכלי השבת. את הזמירות לא הכיר, ואת שמה של פרשת השבוע לא תמיד זכר... התפילות לא נראו שונות מתפילותיו במשך כל ימות השבוע: בחטף ובמהירות עצומה, בלא להימנע מפיזור הלצות שונות סביבו.

אם את העולם הרוחני לא הכיר הירשל הכרות של ממש, במלאכתו, שמבוססת היתה על עולמן של הבהמות, עשה חיל וראה ברכה.

סוחר היה בבהמות ובסוסים, וכל עגלוני הסביבה היטיבו להכיר את הירשל סוחר הבהמות, והפליגו בשבחו כי אין כמוהו מבין בסוסים ובפרדות.

נוהג היה הירשל לנסוע באופן קבוע אל יריד הבהמות שהיה מתקיים מעת לעת בעיר טשרנוביץ הסמוכה.

בניגוד לבית הכנסת, חש הירשל ביריד זה כדג במים: הוא התרוצץ מכפרי לכפרי, בוחן את טיבן של הבהמות, ולבסוף רוכש כמות גדולה של בהמות, על מנת למכרן לאחר מכן ברווח גדול.

באחת הפעמים הקדים הירשל והגיע אל היריד בשעה מוקדמת.

מעשה מופלא סיפר הרב הקדוש רבי אברהם יהושע פריינד צוק"ל - הרב מנאסויד, ממנו נלמד עד היכן יכולה קדושת השבת לשנות את האדם.

היה זה במוס"י - כפר קטן שבמחוז מרמרוז שבצפון רומניה, היא העירה הקרויה בפי היהודים 'מאסיעב'.

בכפר זה התגורר יהודי בשם הירשל, אך כנויו בפי ההמון היה 'הירשל מה יעשה'ניק'.

כינוי זה לא כינוי של כבוד היה, אלא ביטוי רווח על אדם שהגיע לדיוטה תחתונה, אותה הגדירו חכמים (ברכות לב.) במילים "מה יעשה הבן ולא יחטא".

עם הארץ מובהק היה הירשל זה. לא קרא ולא שנה, ואמרו עליו שמעולם לא ראוהו מעיין בספר יהודי. קל וחומר שרחוק היה הירשל מעולמה של תורה וחסידות.

לעומת זאת, גדול היה כוחו מאד בכל הקשור לליצנות. ראש המדברים בכל מושב ליצים מזדמן היה הירשל, ובכל פעם שנתקבצו ובאו יושבי הקרנות של העיר, נראתה דמותו במרכז, מנעימה את זמנם הפנוי בהלצותיו ובמעשיותיו.

במשך כל ימות השבוע היה הירשל עובד למחיתו מבוקר ועד ליל, כשאת יתרת זמנו היה מעביר בבטלה ובליצנות, ואף בבוא יום השבת לא שינה את מנהגיו.

בכל יום שישי היה עובד עד סמוך לכניסת השבת, ואת השבת

אחד מוסר הוא את כל כספו, לו זקוק הוא למחיתו, לצורך פדיון שבויים מישראל, שאינו מכירם כלל.

ונותר הוא חסר פרוטה.

איזו ברכה יוכל הצדיק להעניק לו להירשל בתמורה למצוה נשגבה זו?

עושר?

לא אלו היו המושגים של הצדיק. וכי עושר גשמי הוא תמורה הולמת למצוה עצומה שכזו?!

נדמה שלא קשה לשער מה היא הברכה הנעלה ביותר בעולמו הנשגב והרוחני של הרבי הקדוש מטשרנוביץ - ברכת השבת.

ידועה ומפורסמת עדותם של הצדיקים של הרבי הקדוש, שבכל ערב שבת בעלותו מבור הטבילה לכבוד שבת, מתגבהת היתה קומתו בכדי מידת ראש מחמת קדושת השבת.

לא נחה דעתו של הצדיק עד שעמד וחיבר את סיפרו הקדוש והנודע 'סידורו שבת', על שגב מעלת השבת וקדושתה.

"יהי רצון", לחש הצדיק באזניו של הירשל סוחר הבהמות, "שתזכה להרגיש בעצמך את הטעם של שבת קודש..."

ובעוד הירשל נותר המום על מקומו מהמעשה שעשה זה עתה, נעלמה דמותו של הצדיק שחש לפדות את השבויים.

לא נותרה לו להירשל סיבה להישאר ביריד.

את כל כספו הקדיש זה עתה לטובת מצות פדיון שבויים, והנעמת זמנם של בטלני השוק בלבד, לא היתה סיבה מספיקה בעבורו. משכך, נשא את רגליו ושב למאסיעב, לא לפני שנאלץ ללוות ממון להוצאות הדרך...

בבוא הירשל לביתו, לא האמינה זוגתו למראה עיניה: מדוע הקדים בעלה לבוא כעבור יום אחד בלבד? הן רגיל הוא לשהות ביריד שבוע ויותר! והיכן הן הבהמות?

אך השמועה המרעישה שעשתה לה כנפים, מצאה את דרכה במהרה גם לביתו של הירשל:

"הירשל הלך שם את כל כספו לטובת פדיון שבויים, וכעת נותר חסר פרוטה..."

סברה אשתו של הירשל, שמלומדת היתה בתעלוליו, ששוב ביצע בעלה את אחד ממעשי השטות שלו, אך הפעם על חשבונו שלו, והחלה לצווח עליו:

"מה עשית?! איך איבדת את כל רכושנו?! מהיכן נחיה וממה נתפרנס מעתה?!"

הירשל שמע את עלבונו ושתק.

במילים קצרות הסביר לה כי מצבה של המשפחה היהודית, הנמקה בבור כלאו של הפריץ, נגע ללבו, ומצוה גדולה של פדיון שבויים הזדמנה לפניו, והרי בידוע (סנהדרין פ"ד מ"ה) שכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא.

"האם רצית שאניח למשפחה יהודית לגווע בבורו של הפריץ האכזר?!"

ההסבר לא התקבל על דעתה של האשה ולא הניח את רוחה, אך הבינה כי את הנעשה אין להשיב, וכי כספם אבד ואיננו.

בעודו מעביר את הזמן בדברי שחוק וקלות ראש עם חבריו העגלונים וסוחר הבהמות, הופיעה ביריד דמות הדורה.

היה זה לא אחר מאשר רבה של העיר, הרב הקדוש רבי חיים מטשרנוביץ זיע"א, בעל 'באר מים חיים', שכל בני העיר וסביבותיה חרדו לשמעו.

לא עצר הירשל ברוחו בראותו את הרב חולף בכיכר השוק, וכדרכו של לץ, פנה לרבי בקול רם: "בוקר טוב, רבי! מה מעשיכם כאן? וכי רצונכם לקנות או למכור בהמות?"

הס הושלך בשוק.

הכל פערו פה בתדהמה: דיבור בסגנון שכזה אל הרבי הנערץ לא נשמע מעולם בטשרנוביץ...

להפתעת כל הנוכחים, נראה היה כי הרב כמו ציפה לקריאה שתבוא.

הוא ניגש אל הירשל כשהוא נותן בו מבט נוקב, ואמר לו:

"שליח מצוה אני."

מצוה חשובה של פדיון שבויים נודמנה לידי, ועלי לשחרר יהודים חפים מפשע שנלכדו תחת ידיו האכזריות של הפריץ הרשע, התובע מהם סכום כסף גדול.

סכנה של ממש נשקפת לחייהם של יהודים אלו, ונטלתי על עצמי את המשימה לאסוף את כל הסכום הנדרש.

האם תחפוץ ליטול חלק במצוה?"

דבריו של הצדיק הקדוש היוצאים מן הלב נכנסו אל לבו היהודי של הירשל. הוא שינה את סבר פניו הליצני, התכופף אל הרבי ושאל בדרך ארץ:

"מהו הסכום לו זקוק הרבי בעבור מצוה זו של פדיון שבויים?"

"אלף וחמש מאות זהובים תובע הפריץ, וטרם התחלתי לאסוף את הכסף, והשעה דוחקת..."

בכיסו של הירשל נחו להם באותה שעה אלף וחמש מאות זהובים.

היה זה סכום עתק שהביא ליריד כדי לבצע עסקה גדולה, אך משמים חסו עליו באותה שעה, והרהורי תשובה ורחמנות על אחיו בני עמו הציפו את ליבו.

בהחלטה של רגע הוציא את הצרור מחיקו, ותקע לידי הרבי את מלוא הסכום - אלף וחמש מאות זהובים נוצצים...

הכל הביטו מופתעים במחזה המוזר.

הזה הירשל?!

בזווית פיהם של כמה מבני חבורתו הופיע חיוך, בטוחים היו שמדובר במהתלה שנונה, אך פניו המצועפות של הירשל גילו שהפעם שונה הדבר.

לראשונה בחייו הגיע הירשל להחלטה מסוג אחר.

עיני הצדיק מלאו דמעות התרגשות.

מי יכול לשער את יקרתה של נפש מישראל...

הנה הירשל זה, ראש וראשון לליצנים שבכל הסביבה, וברגע

לכבוד השבת והשירה המופלאה שפרצה מגרונו...
 נפשו של הירשל נכספה וגם כלתה לאלקיה, וכמעט שלא
 דבקה בחי החיים.
 לבם של בני ביתו של הירשל יצא מחרדה. בטוחים היו כי יצא
 מדעתו.
 אלא שלגודל פליאתם, מיד עם צאת השבת, עם כיבוי נר
 ההבדלה, כבתה האש הגדולה שהיתה מפעמת ברוחו של הירשל
 והוא חזר להתנהג כאחד האדם.
 שוב ניסה לחזור להתפרנס מעסק הבהמות והסוסים, אולם
 הפעם כבר התרחק מחבורת הליצנים וקלי הדעת שעמם רגיל
 היה להתרועע. הוא הרגיש כי חברתם אינה ראויה לו עוד.
 כך חלפו עליו ימות השבוע, ועם הגיע יום חמישי בשבת שוב
 החל להרגיש את קדושת השבת, שהביאה עמה בכנפיה את
 טעמה הערב לפנימיות נפשו.
 כבמעשיו בשבת הקודמת כך היו מעשיו בשבת זו מכניסת
 השבת ועד צאתה, כשבמוצאי השבת חזר להיות כאחד האדם.
 חלפה לה תקופה.
 השבתות שרדפו זו את זו, הביאו לשינוי מהותי בנפשו של
 הירשל סוחר הסוסים.
 לאחר שטעם את טעמה הערב של השבת, לא הניח מלטעום
 גם את טעמן של התורה והמצות, ובתוך תקופה נעשה לאחד
 מחשובי חסידי המופלגים של הרב הקדוש מטשרנוביץ.
 וכשהיה הרב מנאסויד מסיים את המעשה המופלא, היה
 אומר כי הוא עצמו זכה להכיר זקנים מהעיר סיגעט שנהגו לנסוע
 לשבתות להסתופף בצל קדשו של רבי הירשל, ששמו הלך לפניו
 כאדם רם מעלה, עד שנתעלה להיות רועה נאמן לעדה קדושה
 בישראל, והיה עורך 'שולחנות' מדי שבת בשבתו.
 (מתוך הגדה של פסח ספיר ויהלום)

אם לא די בכך, כששמעה על טיבה של הברכה שברך הצדיק
 את הירשל, נתרכמו פניה עוד יותר; מה להירשל ולקדושת השבת?
 חלפו יום או יומים.
 שעת צהרי יום חמישי בשבת הגיעה, ובמעמקי נשמתו של
 הירשל החל להתפשט טעמה הערב של קדושת השבת.
 ברכת הצדיק לא שבה ריקם.
 אדם פשוט היה הירשל, מעולם לא התנסה בהרגשה רוחנית
 נעלה, ולא ידע כיצד להכיל את ההרגשה המופלאה שנכנסה
 בקרבו בלי הכנה ובלי הסתגלות מוקדמת.
 התחושה המופלאה פשטה בכל איבריו. פיו החל לרנן ולזמר
 בקול ובהתלהבות, ורגליו נשאו את גופו לרקוד נלהב.
 מרגע לרגע ומשעה לשעה התעצמה בקרבו קדושת השבת
 הקרבה ובאה.
 הוא לא היה מסוגל לבצע שום פעולה גשמית, ולא יכול
 היה לחדול מלפזז ולכרכר בביתו, תוך שהוא מרנן בקול: "שבת
 קודש... שבת קודש..."
 "זוגתי היקרה", קרא בהתרגשות, "הלא שבת קודש מחר!
 האם תדעי להעריך את המתנה העומדת להיכנס לביתנו?"
 אך האישה הטרודה ענתה לעומתו נמרצות: "מחר הוא יום
 שישי בו עלי להכין את צרכי השבת, אך ביתנו ריק מאין כל...
 בזבות את כל רכושנו, וכעת אין בידי ממון כדי לקנות מאכלי
 שבת!"
 התלהבותו ודבקותו של הירשל הלכו והתעצמו ככל שחלף
 הזמן, ועם חצות היום של יום שישי כמעט לא החזיק את רוחו
 בקרבו.
 כאשר נראתה דמותו של הירשל בהיכל בית הכנסת עם קבלת
 השבת, פערו הכל פיהם בתדהמה.
 התפילות הבוערות בדבקות עצומה, הריקודים הנלהבים

**לפנות-בוקר של כל יום צום, היה מעיר אותנו בשירה.
 כאשר פקחנו עיניים גילינו את אבא בחדר ובידינו שני
 מגשים עמוסים בכריכים מרוחים, חלקם בשוקולד
 וחלקם בממרח שונה, וכן כדים מלאים בשוקו ותה מתוק**

דרך החינוך ומידותיו הזוהרות של רבי משה טורק זצ"ל

ולו פעם אחת! שהאבא הרים את טון הדיבור בבית. אם אחד מבני
 הבית היה מגביה את הקול היה האב ניגש אליו בשלום ומעיר לו
 בעדינות "דברי חכמים בנחת נשמעים".
 האוירה בבית היתה מכובדת והדורה והילדים חשו כלפי
 דרך-ארץ, ולא העזו להמרות את פיו.
 "את החינוך הטוב ביותר בבית", שח אחד מבני הבית, "העניק
 אבא זצ"ל בהנהגה שלו. תמיד שמר על נכבדות בבית, על השראת

אמרו בעלי המוסר: הרוצה לעמוד על טיבו של אדם פנימיותו
 ומידותיו, יתבונן ביחסיו לקרובים אליו וביותר ולשוהים במחיצתו;
 אשתו ובני ביתו. בחוג משפחתו וסביבתו הקרובה מתגלה אופיו
 האמיתי של אדם.
 ואם מידותיו של רבי משה טורק היו זוהרות, הרי שבתוך הבית
 זהרו הן שבעתיים.
 משנות צעירותו ועד סוף ימיו אף אחד מבני המשפחה לא זוכר

ופעם כשרבו הבנים עם הבנות ריב קל ניגש בבדיחותא ואמר: "מעניין, אני פעם לא רבתי עם אחיותיי" [לא היו לו אחיות]... פעם דיברו הילדים בבית מענייני פוליטיקה. רבי משה אמר להם: "יש לנו חצר כל כך גדולה; שם תוכלו לדבר כל מה שאני לא רוצה לשמוע..."

הבת הגב' ש. ויטריאול שתחי' מספרת: "אבא היה איש חינוך בנפשו, וגם בבית חשנו זאת על כל צעד ושעל. דוגמא אופיינית: היתה בו הקפדה שאנו, הבנות מגיל מצוות ואילך, נצום את כל הצומות. אך היתה בו ההבנה שהדבר אינו בא בנקל. לפנות-בוקר של כל יום צום, היה מעיר אותנו בשירה. עבור כל אחד מילדי המשפחה היה לו שיר ייחודי המשלב בתוכו את שם הילד... כאשר פקחנו עיניים גילינו את אבא בחדר ובידיו שני מגשים עמוסים בכריכים מרוחים, חלקם בשוקולד וחלקם בממרח שונה, לבחירה. וכן כדים מלאים בשוקו ותה מתוק. היה ניגש לכל ילדה בנפרד עם נטלה ומגש טעים כדי שלא נצטרך אפילו לקום מהמיטה. כך החדיר בנו זהירות והקפדה במצוות."

בן אחר מספר: "אמא רצתה לעודדני ללכת בחשק לחיידר, ופעמים שאמרה לי ללכת לקנות מיץ גזר בחנות הירקות הותיקה ברח' רש"י, כהוקרה על המאמץ."

"ובעת שלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני-ברק", ממשיך הבן ומספר, "ערכו 'מבחן אמריקאי' שבסיומו היה אמור אבא לדבר לפני בני הישיבה. למרות שלא הצלחתי להגיע לציון גבוה כל-כך, אבא נישק אותי ודיבר אלי בחיבה. התרגשתי מאד שבמקום לנזוף בי, עודדני מאד. שמחת-הלב שהדבר נתן לי חיזקה אותי בלימודי מכאן ולהבא."

ביום אחד בהיר הגיע רבי משה לבית בנו שהתגורר בירושלים, וביקש ממנו לצאת יחד איתו לטייל לצורך התאווורות ברחובות גאולה הסמוכים. במשך כל הסיבוב הממושך הוא לא הבין מהי מטרת הביקור והטיול הזה באמצע יום שגרתו. רק לאחר-מעשה שיחזר הבן כי המטרה האמיתית של האבא היתה להעביר לו בעקיפין מסר חינוכי מסויים באופן מכובד כזה, בלי סרך של בושה ועלבון...

היו בו ברבי משה הנימוס וההדר של בני דורו, שכבר אינם אופייניים כל כך לצעירי דורנו. אחד הבנים סיפר: היינו פעם בביתה של משפחה אמידה שהחזיקה כלי כסף נאים במיוחד. שאבתי הנאה מהתבוננות באותם כלים. אבא העיר לי בלחש שבבית אחרים לא מסתכלים על דברים אישיים.

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

השכינה בו. לא זכור לי מאז שנולדתי, ולו פעם אחת, שהרים את טון הדיבור בבית. תמיד נותר באותה מנוחת הנפש, אותה שמחה, אותה איפוק נשיאותי ומכובד. היינו מכבדים את ההורים, אבל זה הגיע בטבעיות. הם היו אבא ואמא שידעו להחזיק את הבית בנכבדות. בתור ילדים, אם היינו מרימים את טון הדיבור הוא היה מעיר 'דברי חכמים בנחת נשמעים'!..."

אירע שאחד הילדים דיבר באופן שאיננו מספיק מכובד. אבא לא צעק, אלא אמר לו: "אתה נזכר כשהיינו ילדים בחיידר בפרשבורג וישבתי לידך?!" מיד הילד הבין את יחסי הכוחות. היה איזה ויכוח ואחד הילדים ההין 'לחלוק' על אבא. שם רבי משה את היד על המצח ובהבעת פנים רצינית אמר: "תזכיר לי איך כתוב בפסוק כבד את בנך"... הכל התנהל בחכמה ובדעת; חכמה שנבעה מיראת-שמים, כנאמר במשלי (ט, י): "תחילת חכמה היא יראת השם".

בדברי ההדרכה שהשמיע לבנו רבי יוסף צבי שליט"א בטרם נישואיו, דיבר איתו על כך שיהודי צריך להשתית את הבית שעומד להקים על רוחניות, וכמה שפחות להשקיע בגשמיות כשאינ בכך תועלת לעבודת ד'. בין יתר הדברים אמר: "ראה מימין ומשמאל את הרהיטים הישנים שאף פעם לא החלפנו מאז החתונה שלנו, וברוך ד' לא חסר לנו דבר... אנחנו מאושרים גם בלי להשקיע בתפאורה וביופי... לא את זה אנחנו מחפשים בחיים..."

חינוך בנחת ובנעימות

הבית ספוג היה ברוח של יראת-שמים וזהירות על קלה כחמורה, מה שהכריח גם אווירה של רצינות וכובד-ראש, אולם לא מתוך כעס, מרירות או עצבות חלילה. כשהיה צורך להגיב למשובת-ילדות שחצתה את גבול הטעם הטוב, היה רבי משה יודע להעמיד סבר פנים חמורות ואף להכות, אולם לא מתוך כעס וסערה, אלא בשלוות-נפש ורוגע.

את הילדים חינוך לתפילה בדרך נעימה ובלי שום לחץ. היה אומר בסבר פנים רגוע: "צדיק, עכשיו שמונה-עשרה"... או שדפק קלות על הגב בקצות אצבעותיו. היה טוען בתוקף שאם ילד משחק קצת בחוץ ומתפלל קצת, אך מתוך אווירה טובה - כשיגדל לא תהיה לו בעיה למצוא טעם בתפילה. אך ילד שבילדותו ננזף ונלחץ באופן קבוע להתפלל, יקשה עליו בבגרותו להתחבר לעבודת התפילה.

כל הערה היתה מלווה במילה טובה. היה תמיד חוזר על משפט המיוחס לאחד הגדולים: "הכל אתה יכול לומר, אבל תחשוב איך לומר". היה לו חוש הומור. אמנם מאד נוהר מליצנות, אבל תמיד היה זורק מילה מבדחת.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שיבושים בתכניות יוצרים מתח ורוגז, מפני שהם מתסכלים אותנו. הם גורמים לנו להרגיש חסרי אונים ואף מושפלים בגלל העובדה שלא הצלחנו לעמוד בתכניות של עצמנו

הרב ד"ר עוז מרטיין על יום מלא הפתעות

אל הפועל.

כעת ישאל הקורא הנבון: ומדוע עלינו לדעת זאת?
אם נתחיל להרהר בכל מה שעשוי להשתבש - נאבד כל מוטיבציה לנסות לפעול ביעילות, וחינו יהפכו לכאוס. אכן, אין הכוונה לשכנע אתכם לא להיות מתוכננים, אלא לנסות לנטרל את אחד מגורמי המתח המעיקים ביותר של היום-יום שלנו: המתח שנוצר כתוצאה מאי-מימוש של תכניות שתכננו שיבושים בתכניות יוצרים מתח ורוגז, מפני שהם מתסכלים אותנו. הם גורמים לנו להרגיש חסרי אונים ואף מושפלים בגלל העובדה שלא הצלחנו לעמוד בתכניות של עצמנו. תסכול, חוסר אונים והשפלה - הם שלושה מרכיבים שתסיסה שלהם יוצרת כעס. וכשאנחנו כועסים - על עצמנו ועל הסובבים אותנו - התוצאה עלולה להיות נזק ליחסים עם היקרים לנו. המלחמה במתח מתחילה כשאנחנו מסכימים מראש עם העובדה שהמציאות שלנו היא לא-ודאית, לא צפויה ולא נתונה לשליטתנו. מעל לתכנית שלנו קיימת התכנית הגדולה של מלך העולם. הוא זה שמנהל אותנו ואת סדר יומנו בדרך הטובה ביותר בעבורנו, בין אם אנחנו מסוגלים להבין זאת ובין אם לא. נמשיך לתכנן תכניות, כיוון שהתפקיד שלנו הוא לעשות בכל רגע את הטוב ביותר בנתונים הידועים לנו. ויחד עם זה, נפעל מתוך הכרה מפוכחת שדברים עשויים להשתנות, ושתפקידנו במציאות המשתנה הוא לא להתערער - אלא למנף את השינוי בצורה הטובה ביותר שאנו מסוגלים לה בנתונים החדשים.

עם המסקנה הזו, גם מומחי ניהול הזמן בוודאי יסכימו.

מילון מונחים

תכנית - דרך פעולה הגיונית למימוש צרכים ורצונות.
מתח - הפער בין הרצוי לבין המצוי במציאות בה אני חי.

משהו לקחת לדרך

אחת הבעיות המעיקות שלנו מול תכנית שלא התממשה, היא ההרגשה שאנחנו אלה שנכשלנו. הציון הזה ישתנה אם נחליף את שיטת המבחן: במקום לבדוק אם התכנית התממשה, בואו נבדוק

ייתכן שמומחים לניהול זמן לא יאהבו את הטקסט הבא, אבל הוא חשוב.

כל אדם שמחפש דרך להיות אפקטיבי יותר, מכיר את השיטה: תכנן את יומך, רשום את ההספקים הרצויים, קבע לוח זמנים מסודר - ותהפוך להיות יעיל מאי-פעם.

האמנם זה פשוט כל כך?

חשוב לדעת את האמת:

כל תכנית שלנו מורכבת מהמוני פרטים, שכולם נתונים לשינוי בכל רגע מזדמן.

קחו, לדוגמה, את התכנון הטרוויאלי ביותר: אדם מתכנן להגיע לכולל או לעבודה בזמן.

כמה דברים עשויים להשתבש בין ההחלטה לביצוע? בלי סוף הוא התעורר באיחור;

הגרביים הנקיים נפלו לקערת מי הנטילה;

טלפון דחוף מעכב אותו;

הקפה נשפך על המסמך הכי דחוף ליום זה;

תנועה לא נכונה, קרסול נקוע;

סתימה בצנרת;

פקק תנועה;

חפץ חשוד;

אוטובוס מאחר;

קבוצת תיירים חוסמת את המדרכה;

משאית אשפה חוסמת את המעבר;

מפגש עם חבר ישן שאי אפשר להתעלם ממנו;

תג הזיהוי נשכח בבית;

וזהו, כמובן, רק רשימה חלקית מאוד של מעכבים.

אם יש סביבו אנשים, קטנים או גדולים, שהוא אחראי להם וזקוק לשיתוף הפעולה שלהם - רשימת המעכבים הפוטנציאליים עשויה להכפיל את עצמה כמספר האנשים הללו.

אם התכניות כוללות גם תלות ביעילות של אחרים, כמו קניות שתלויות בניהול מלאי נכון במכולת או קביעת פגישה שתלויה ברצונם הטוב של השותפים האחרים - שוב נגיע למספר אינסופי של משתנים שאין דרך לצפות את התנהלותם.

למעשה, כשמתבוננים בעובדות הללו, נשאר לנו רק לתמוה על עצמנו - מדוע אנחנו מתפלאים כשתכנית שלנו משתבשת?

היינו אמורים להתפלא שבעתים, כשתכנית שלנו כן יוצאת

משפט

עלינו להגדיר יעדים, אך להיות מוכנים לצעוד אליהם בכל דרך שתפתח בפנינו.

(פרק מתוך הספר 'רגעים של כוח'. ד"ר עוז מרטין פסיכותרפיסט בעל שם שספריו יצאו במהדורות רבות. לרכישת הספר ולקבלתו במשלוח לבית ניתן להתקשר: 058-7676321)

אם מצדנו עשינו את ההשתדלות הראויה לתכנן אותה באופן הנכון, ולנסות להביא אותה למימוש. אם עשינו זאת, כישלון התכנית אינו מעיד עלינו דבר. אם לא עשינו זאת, פשוט נלמד מסקנות לפעם הבאה.

אם היה אפשר שיחול עשרה בטבת בשבת, היו מתענים אפילו בשבת

מהות צום עשרה בטבת וכיצד משלימים מאה ברכות ביום התענית

טעם בני אשכנז שאין מכריזים דקיי"ל דעכשיו אינו תלוי ברצון דכבר קבלנו עלינו התעניות לכן כתב הרמ"א דמנהג האשכנזים שלא להכריז דעכשיו אינו תלוי ברצון (ביאור הגר"א או"ח סימן תקנ, ערוה"ש שם).

נישואין בליל עשרה בטבת: יש אומרים שאין ראוי לעשות נשואים אור ליום התענית וה"ה שבע ברכות כדברי המשנ"ב (תקנ ו ושעה"צ שם ט) דבעל נפש יחמיר בכל העינויים מהלילה, ובשעת הדחק אפשר לעשות נישואים [מלבד ליל י"ז בתמוז]. (הגרשז"א הליכות שלמה דיני תעניות פרק שלושה עשרה א ד"ה שם א אורחות הלכה 1).

ויש אומרים: שאין צריך להימנע מלערוך נשואים [מלבד ליל י"ז בתמוז] וש"י לנגן בכלי זמר באופן הרגיל (הגר"ש"א בית חתנים פרק ו סי"א)

דחיית התעניות

צום נדחה: כשחל צום ביום השבת הוא נדחה עד לאחר השבת (שו"ע תקנ ג), **והטעם:** [דנדחה ולא מקדימים ליום חמישי] משום דאקדומי פורענותא לא מקדימינן (מגילה ה, א).

צום בערב שבת: רק צום עשרה בטבת יכול לחול בערב שבת וצמים בו ואינו נדחה (משנ"ב תקנ ס"ק י). מוציא ס"ת במנחה אך לא אומרים תחנונים ולא נפילת אפים מפני כבוד שבת (משנ"ב שם יא).

אם היה אפשר שיחול עשר בטבת בשבת היו מתענים אפילו בשבת (ב"י תקנ ד"ה והר"ד בשם אבודרהם סוף תפילת תענית), **הטעם:** לפי שכתוב בו "בעצם היום הזה" (יחזקאל כד ב) כמו ביו"כ (אבודרהם) אלא שאינו יכול לחול בשבת. **ביאור הענין** מ"ש מכל התעניות, כל התעניות מתענים מפני המאורעות שארעו ותלוי בחודש כדכתיב בקרא, א"כ יכולים להתענות גם למחר, ולכן כשחל בשבת נדחה למחר, אבל בעשרה בטבת דכתיב "בעצם היום הזה" (עי' ר"ה דף יח, ב), א"כ הוא דין דוקא באותו

הרב יהודה לב

"ויהי בשנת התשיעית [למלכות צדקיהו] בחודש העשירי בעשור לחודש בא נבוכדנצר.. וכל חילו על ירושלים ויבן עליה ויבנו דיק [מגדל הנבנה מול עיר ללוכדה] סביב, ותבוא העיר במצור... ויחזק הרעב בעיר ולא היה לחם ותיבקע העיר" (מלכים ב כה א-ז).

עשרה בטבת הוא יום תענית ציבור (זכריה ח, יט).

הטעם: ב' בטבת, שנת ג' אלפים של"ז, החל נבוכדנצר מלך בבל במצור על ירושלים. מצור זה היה תחילתה של הפורענות שבסופה היו חורבן בית המקדש הראשון וגלות בבל (מלכים ב, פרק כה, פסוקים א ד, תוספתא מסכת סוטה פרק ו הלכה י, משנ"ב תקמט ס"ק ב).

מהות הצום

כדי לעורר הלבבות שנושבו ממעשינו הרעים והצום הוא הכנה לתשובה והתשובה היא העיקר (רמב"ם הלכות תענית פ' ה הלכה א).

הנהגה ביום צום: אסור להרבות בשחוק ובשמחה אלא צריך להשרות עצמו אורה של כובד ראש (שו"ע תקסח יב), וראוי לנוהג כן גם בלילה שלפני הצום (דיני ארבע תעניות צבור הקבועים ב להרה"ג רבי שריה דבילצקי שליט"א).

הכרזה

בני ספרד נהגו שבשבת שלפני צום עשרה בטבת [וצום י"ז בתמוז], אחרי קריאת ההפטרה, שליח הציבור מכריז ומודיע לציבור המתפללים באיזה יום יחול הצום (אבודרהם עמוד רנד שו"ע תקנ ד).

הטעם: לפי שבזמן חז"ל תעניות אלו לא היו קבועות, אלא תלויות ברצון הציבור כדאמרינן (ר"ה יח, ב), רצו מתענים לכן נהגו להכריז עליהם, כדי להודיע שאכן רוצים הם להתענות.

וד' דברכת המזון. **לבני אשכנז** שמברכים ב' ברכות על תפילין צריך להשלים ד' ברכות.

צורת ההשלמה על ידי ברכת אשר יצר וכן אפשר על ידי שיכון לברכות של קריאת התורה והפטרה שקוראים בתענית (קשו"ע וז, שו"ע רפד ג כתב עצה זו לענין שבת ונראה דה"ה הכא, עיין מג"א סו).

קבלת צום: אין צריך לקבל על עצמו צום, **והטעם:** כיון שהוא תענית ציבור.

יום, וע"כ א"א לדחותו למחר, ושפיר היה אפשר להתענות אף בשבת (חידושי הגר"ח ראש השנה דף יח, ב).

להשלים מאה ברכות

בתענית שמתחילה מהיום כגון עשרה בטבת י"ז בתמוז צום גדליה.

לבני ספרד צריך להשלים חמש ברכות משום שביום רגיל יש מאה ואחד ברכות שהוא כולל ד' סעודות ובתענית שמתחילה מהיום חסרה סעודה אחת ונשאר להשלים חמש על נט"י המוציא

אכילת שוקולד יכולה לסייע נגד שיעול. - מרכיב הקרוי תאוברומין, שמצוי בצמח הקקאו, ולפיכך מצוי גם בשוקולד, נמצא במחקר כיעיל נגד שיעול

אספנו לכם כמה תרופות ביתיות מסורתיות שיעילות נגד שיעול

דיפנהיד - רמין ומצויה בתרופות רבות נגד שיעול והצטננות), לדבש היה יתרון וצמצם את חומרת השיעול והתדירות שלו.

ליקוריץ - או בשמו העברי שוש קירח, מכיל כימיקל שמפחית נפיחות והפרשות ריר דקות ומשפר שיעול. זהו טיפול מסורתי עבור שיעול אסתמה. כאבי גרון, והשוש משמש גם כמכייח, מגביר הפרשה מהסמפונות, עוזר לשחרר ליחה ומרגיע ריריות מגורות. לשורש הליקוריץ השפעה אנטי-דלקתית והוא מסייע להרגעת מערכת העיכול ולהפחתת נפיחות בבטן.

שוקולד - אכילת שוקולד אכן יכולה לסייע. מרכיב הקרוי תאוברומין, שמצוי בצמח הקקאו, ולפיכך מצוי גם בשוקולד, נמצא במחקר כיעיל נגד שיעול. המחקר הוצג על ידי האגודה לרפואה באנגליה.

קקאו - התאוברומין, אלקלואיד מריר בקקאו, נמצא כמדכא שיעול טוב יותר מקודאין - שמצוי בחלק מסוגי סירופ השיעול הנפוצים. השוקולד למעשה יוצר ציפוי מגן על קצות עצבים בגרון - מה שמפעיל את הדחף להשתעל.

אלכוהול - משקאות אלכוהוליים חזקים ידועים ביעילות שלהם במלחמה בזיהומים, זאת בעיקר בשל התכונות המחטאות שלהם. ניתן להוסיף לוויסקי מים חמים ודבש, וכך לחזק את היעילות שלו.

(המודיע כ"ט בכסלו תשפ"ד)

הקור והוירוסים שמסתובבים בעונה זו של השנה, גורמים לרבים לשיעול מרגיז ובלתי פוסק, שעלול להישאר לאורך כמה שבועות. למרות ששיעול הוא רפלקס טבעי, מדובר בתופעה מטרידה. אז מה עושים? וואלה מדווח, שלא מסתפקים בסירופ שיעול.

במחקרי עבר שנערכו בעשור האחרון ובדקו אלפי חולים עם שיעול חמור, לא נמצא הבדל בין אלו שהשתמשו בתרופות השיעול ובין אלה שנטלו תרופות דמה (פלסבו). על פי ארגוני בריאות בכל העולם, במקרים של שיעול סטנדרטי, התרופות הביתיות המסורתיות יעילות יותר, והן מרגיעות את הגירוי בגרון שגורם לשיעול.

אין דרך מהירה ובטוחה להעלים את השיעול שנגרם כתוצאה מזיהום נגיפי. כאשר הגוף מצליח להתגבר על הזיהום, כך לאט לאט גם השיעול צפוי להשתפר. ובכל זאת, תרופות טבעיות למיניהן הן פתרון מצוין לשלבים הראשונים. הנה 4 טעמות במיוחד:

דבש - מדובר בתרופת הסבתא המוכרת מכולם, והיא בדרך כלל מגיעה בשילוב של תה ולימון. מסקירה של מחקרים שנערכו, יעילות הדבש נגד שיעול הייתה גבוהה יותר בהשוואה לאי מתן טיפול בכלל, לצורך הקלה תסמינית על שיעול בילדים.

גם כאשר השוו את היעילות של דבש לזו של טיפול באנטי היסטמינים (תרופה נגד אלרגיות שיעילה נגד שיעול בשם

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

השוכח 'יעלה ויבוא' בראש חודש אינו צריך לברך ברכת המזון שנית - מדוע?

שביום, אינו צריך לברך שנית. (והוא הדין אם לא אכל בליל יום טוב, שאז חייב לאכול שתי סעודות ביום, ושכח 'יעלה ויבוא' בסעודה השניה שביום).

אבל בראש חודש ובחול המועד, שאף על פי שאסור להתענות בהם, אין חובה לאכול בהם פת - השוכח 'יעלה ויבוא', אינו צריך לברך שנית.

[שו"ע קפח, ז, ומשנ"ב כו-כז; בו"מ דרשו, 21]

כפי שלמדנו, השוכח לומר 'רצה' בברכת המזון בשבת, או 'יעלה ויבוא' ביום טוב, צריך לברך שנית. ולא תיקנו חכמים כן אלא בברכת המזון הנאמרת בסוף סעודת חובה, דהיינו, בשתי הסעודות הראשונות של שבת ושל יום טוב.

ויש שמצדדים, כי אף אם לא אכל סעודה בליל שבת, שאז חייב לאכול שלוש סעודות ביום - אם שכח 'רצה' בסעודה השניה

מהו נוסח ברכת ההשלמה ל'יעלה ויבוא' בחול המועד?

כפי שאומרים ביום טוב.

והן בראש חודש, הן בחול המועד, אין חותמים את ברכת ההשלמה; אך כשחל ראש חודש בשבת, (וכן בשבת חול המועד), אם שכח לומר גם 'רצה' - כולל את נוסח ברכת ההשלמה של 'רצה' ושל 'יעלה ויבוא' יחד; וראה תקציר למחר.

[שו"ע קפח, ז, משנ"ב כה רכז, שעה"צ יט, וביה"ל ד"ה אומר]

כאמור, השוכח 'יעלה ויבוא' בראש חודש ובחול המועד, אינו צריך לברך ברכת המזון שנית; ולמרות זאת, אם נזכר לאחר ברכת 'בונה ירושלים', לפני שהתחיל 'הטוב והמטיב', יברך ברכת השלמה: בראש חודש - "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר נתן ראשי חדשים לעמו ישראל לזכרון". ובחול המועד - "אשר נתן מועדים לעמו ישראל לששון ולשמחה", או "אשר נתן ימים קדושים לעמו ישראל..."; אך לא יאמר: "אשר נתן ימים טובים"

אשה ששכחה לומר 'רצה' ו'יעלה ויבוא' - האם צריכה לברך שנית?

לברך שנית. אולם, מסעודות יום טוב נשים פטורות, כיון שזו מצוה ש'הזמן גרמא', ולכן, אשה ששכחה 'יעלה ויבוא' ביום טוב, אינה צריכה לברך שנית; מלבד בליל הסדר, בו חייבות גם הנשים באכילת מצה. ויש אומרים, שגם בשבת אינה צריכה לברך שנית.

[בו"מ דרשו קפח, 19]

נשים חייבות בסעודת שבת - אף שזו מצוה ש'הזמן גרמא' - כיון שהציווי "זכור את יום השבת" הוקש לציווי "שמור את יום השבת", שנאמר יחד עמו "בדיבור אחד", וכל המחויב בשמירה מחויב בזכירה; ואם כן אפוא, כשם שהנשים חייבות בשמירת השבת, כך חייבות בזכירת השבת ובמצוות עשה הקשורות בה. ולכן, אשה ששכחה לומר 'רצה' בברכת המזון בשבת, צריכה

* מי ששכח לומר בברכת המזון 'רצה', או 'עלה ויבוא', ונזכר לאחר שסיים את ברכת המזון - בסעודות הלילה ושחרית של שבת ושל יום טוב, צריך לברך שנית.
* מי ששכח לומר בברכת המזון 'רצה', או 'עלה ויבוא', ונזכר לאחר שסיים את ברכת 'בונה ירושלים', בטרם שהתחיל ברכת 'הטוב והמטיב' - יברך ברכה נוספת להשלמה, כנוסח שבסידורים
* מי ששכח לומר בברכת המזון 'רצה', או 'עלה ויבוא', ונזכר לאחר שהתחיל 'הטוב והמטיב' - בימים ששכחה זו מחייבת לברך שנית (ראה לעיל) - צריך לחזור לראש ברכת המזון.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן ליטול ידים מבקבוק?

לא נטל, כיון שבאופן זה נחשבת הנטילה השניה כהמשך של הנטילה הראשונה.

אולם, אם היד כבר התנגבה מעט, אינו יכול לשוב וליטול רק את החלק הנוסף שטרם נטל, כיון שחכמינו ז"ל תיקנו ליטול את היד כדרך נטילה, ובדרך כלל נוטלים את כל היד בבת אחת; וצריך ליטול את כל היד מחדש.

[שו"ע קסב, ג, ומשנ"ב כה, כז, כח, כט ו-ל; ב"מ דרשו, 23]

בנטילת ידים לסעודה, צריך לכתחילה ליטול את כל היד בבת אחת, ואם שופך את המים בכמה שפיכות - לא ישהה ביניהן כלל. ולכן, אין ליטול מכלי שפיו צר כל כך עד שצריך לשהות בין השפיכות.

ובדיעבד, אם נטל רק חלק מידו - אם היד עדיין לחה במידה של 'טופח על מנת להטפוח', דהיינו שאם יגע בה אדם אחר, ירטב דבר אחר ממגעו, רשאי להוסיף וליטול רק את חלק היד שעדיין

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה